

УДК 78.075+78.071.1

DOI 10.32461/2226-2180.44.2023.293934

Цитування:

Кирея М. В. Внесок Богдана Антківа у розвиток музичного мистецтва Галичини II половини XX століття. *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. пр. 2023. Вип. 44. С. 130–135.

Kyreia M. (2023). Bohdan Antkiv's Contribution to the Development of Musical Art of Galicia in the Second Half of the Twentieth Century. *Mystetstvoznavchi zapysky*: zb. nauk. pr., 44, 130–135 [in Ukrainian].

Кирея Марія Вікторівна,
асистентка кафедри театрального
мистецтва Тернопільського
національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
аспірантка кафедри академічного і
естрадного вокалу та звукорежисури
Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв,
<https://orcid.org/0000-0001-5872-9839>
mariaganych@gmail.com

ВНЕСОК БОГДАНА АНТКІВА У РОЗВИТОК МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ГАЛИЧИНИ II ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ

Мета роботи. В статті проаналізовано внесок музичного діяча Богдана Антківа в контексті процесів професіоналізації українського музичного мистецтва Галичини II половини XX століття. **Методологія дослідження** полягає у застосуванні історико-культурного, аналітичного, системного, теоретичного методів, які надають можливість проаналізувати музикознавчу спадщину Богдана Антківа зазначеного періоду. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше визначається місце музикознавчої, диригентської, композиторської спадщини Богдана Антківа у музичному мистецтві Галичини II половини XX століття. **Висновки.** Богдан Антків – діяч музичного мистецтва, який переходить грані аматорства та досягає успіху та визнання у професійному музичному мистецтві Галичини II половини XX століття. Послідовник родинної династії Антківих Богдан відіграв особливу роль у культурно-просвітницьких процесах Галичини. Діяльність Богдана Антківа у сфері керівництва аматорськими музичними колективами є великим надбанням Тернопільщини. Також, у статті простежена композиторська та аранжувальна діяльність.

Ключові слова: Богдан Антків, музикант, диригент, хормейстер, композитор, музичне мистецтво, Тернопіль, Львів.

Kyreia Mariia, Assistant of the Department of Theatre Arts, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Postgraduate Student, National Academy of Culture and Arts Management

Bohdan Antkiv's Contribution to the Development of Musical Art of Galicia in the Second Half of the Twentieth Century

The purpose of the work is to systematise and give a comprehensive assessment of the musicological and compositional heritage of Bohdan Antkiv, his cultural and educational, musical activities in the context of the processes of professionalisation of Ukrainian musical art of Galicia in the second half of the twentieth century. **The methodology of the research** is to apply the following methodological approaches: analytical, systemic, historical and musical. **Scientific novelty of the work.** For the first time a thorough analysis of the musical activity of Bohdan Antkiv was carried out, the contribution of the artist to the musical art of Galicia of the second half of the twentieth century was characterised. **Conclusions.** Bohdan Antkiv is a music artist who crosses the line of amateurism and achieves success and recognition in professional music art Ternopil and Lviv regions. He participated in rural amateur groups and circles in early years, led by his father, Mykhailo Antkiv. The musician obtained a professional music education, studying at conducting courses at the Ternopil branch of Mykola Lysenko Lviv Music Higher Institute, and later at the Conducting Faculty of Mykola Lysenko Lviv State Conservatory. He successfully conducted activities in the children's choir of the society 'Prosvita' local unit, in the singing and music society 'Torban', in the choir of the T. Shevchenko youth organisation 'Sokoliaty', in the mixed choir of Ostriv village, which won the Regional Choir Competition in Lviv, in the choir group of the song and dance youth ensemble 'Cheremosh', which acted at I. Franko Lviv State University. Bohdan Antkiv also started a brass band in Ostriv village. The article also traces composer and arranging activities.

Keywords: Bohdan Antkiv, musician, conductor, choirmaster, composer, musical art, Ternopil, Lviv.

Актуальність теми дослідження полягає у об'єктивному вивченні творчості Богдана Михайловича Антківа, що є малодослідженою в історії української музичної культури. Це зумовлено також інтересом до висвітлення музичного мистецтва окремого регіону України та його значенням в історії українського мистецтва. Через історичні обставини, у країні не склалися умови, що сприяли б безперервному розвитку національної культури, тому специфіка музично-артистичної діяльності майстра пов'язана з багатьма факторами, які впливали на механізм формування митця.

Аналіз досліджень і публікацій. Творчість Богдана Антківа в українському музичному мистецтві представлена роботами науковців та краєзнавцями, серед яких: О.Корнієнко [7], О.Смоляк [10], Б.Козак [2], Л.Ванюга [4]. Проте, окремі публікації не розкривають в повній мірі багатогранну особистість митця. Багато матеріалу з даної тематики міститься у фондах архіву Тернопільського обласного академічного українського драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка, архіву Тернопільського обласного краєзнавчого музею, у Державному архіві Тернопільської області.

Мета статті зумовлена потребою систематизувати та дати комплексну оцінку музикознавчої та композиторської спадщини Богдана Антківа, його культурно-просвітницької, музичної діяльності в контексті процесів професіоналізації українського музичного мистецтва Галичини II половини ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Усвідомлення ідентичності є важливим елементом для становлення особистості, особливо у ранніх роках: «Ідентифікація відбувається в межах визначеної ситуації: людина завжди народжується уже в певному середовищі, мовній і культурній традиції» [5, с. 94]. Саме у дитячих роках формується світогляд, оточення, захоплення, які в подальшому впливають на особистісне самовизначення. Визначним середовищем, яке вплинуло на мистецький смак та погляди на зовнішній світ, для Богдана Антківа стала сім'я. Участь родини Антківих в осередку «Просвіта», згодом «Рідна школа», «Горбан» прищепили Богдану любов до мистецтва культурно-просвітницької діяльності. Батько, Михайло Антків, активно залучав сина до співу в хорі, гри на музичних інструментах, участі у театральному гуртку. Захоплення музичним та театральним мистецтвом стало

основним вектором у виборі майбутнього життєвого та творчого шляху особистості.

Перші кроки в музиці розпочиналися із сільського аматорського гуртка, де разом із сестрами Ольгою, Оксаною та братом Михайлом вони співали у хорі. Від батька отримав початкові знання музичної грамоти, про старовинне мистецтво українського хорового співу, голосоведіння, при цьому мав дивовижний слух та голос. У сімнадцять років Богдан Антків, аналізуючи хормейстерську діяльність батька, організував дитячий хор при місцевому осередку товариства «Просвіта». «Репетиції проводилися вечорами, а в неділю – після Служби Божої. Незважаючи на малий вік хористів, Богдан вивчав з ними твори на два і три голоси» [2, с. 24] – так згадувала про цей період Марія – дружина Богдана Антківа, яка співала у цьому хорі. У репертуарі були колядки, щедрівки, гаївки, жнивні, патріотичні пісні, твори на вірші Т.Шевченка.

У 20-річному віці задля підвищення кваліфікації Богдан Михайлович закінчив шестимісячні диригентські курси при Тернопільській філії Львівського вищого музичного інституту імені Миколи Лисенка. У посвідченні за підписом голови екзаменаційної комісії Станіслава Людкевича вказано: «... здібності учня до подальшої музичної діяльності є дуже добрими» [3, с. 150]. Отримавши фах, Богдан Антків став диригентом у співочо-музичному товаристві «Горбан». Він активно працював із молоддю, вивчав нові твори, популяризував вокальну та інструментальну музику, організовував зустрічі-вечорниці задля продовження українських традицій та звичаїв, грав в аматорському театральному гуртку. Хор показував високий рівень виконання та стабільність у роботі. «У 1930-х роках за сприяння Тернопільської «Просвіти» активно функціонували хорові аматорські гуртки, одним з найкращих був хор села Острів, диригентом якого був молодий Богдан Антків» [8, с. 56] - так у статті автор Володимир Лисий написав про Тернопільську філію «Просвіти».

29 березня 1936 року молодий музикант Богдан Антків увійшов до складу осередку Союзу української поступової молоді ім. М. Драгоманова «Каменярі», який мав на меті співпрацю із сільською молоддю, позбавленою можливостей освіти та культурного виховання. Богдан Антків був активним учасником осередку, зокрема, в музичній та театральній частинах, за що був засуджений до півтора року ув'язнення, як зазначає дослідник історії ОУН-УПА П.Мірчук: «... в Станіславові

відбувся процес проти 20 українських студентів, звинувачених у тому, що вони з доручення ООН вели в товаристві «Відродження» протиалкогольну й проти нікотинну акцію на шкоду польській державі» [9, с. 220].

Активна громадська позиція в проукраїнських організаціях мала велику підтримку серед простого народу та переслідування серед польської влади. У фонді Державного архіву Тернопільської області зберігається грамота від 11 лютого 1936 року про здобуття колективом «Горбан» відзнаки II рівня на конкурсі хорів Тернопільського повіту із виконанням колядки «Бог предвічний народився». Основний акцент Антків ставив на розвиток та вдосконалення вокально-хорової техніки, розширення репертуару. У своїй роботі він використовував твори Миколи Лисенка, Миколи Леонтовича, Кирила Стеценка, Григорія Давидовського, Миколи Ракова та інших. Саме завдяки Богдану Антківу аматорська робота гуртка стала на новий рівень, який славився успіхом на території Тернопільського повіту. Через активну проукраїнську позицію Богдана Антківа засилали на два роки у прикарпатське село Горохолина Богородчанського повіту Станіславівського воєводства, в якому він створив дитячий та два мішаних хори молодіжної організації «Соколята» імені Тараса Шевченка при читальні «Просвіти».

Згодом, разом із дружиною Марією Богдан Антків працював у струнному оркестрі при тернопільській десятирічці, пізніше, у тернопільській обласній хоровій капелі. В роки війни Богдан Антків повернувся у в рідне село Острів, де ставив вистави, працював у сільському хорі. У 1942 році колектив брав участь у конкурсі (м.Львів), в якому виборов перше місце у номінації «Сільські хори». Мішаний хор села Острів виконував твори Миколи Лисенка: українську народну пісню «На вгороді коло броду» (аранжування Богдана Антківа) та «Вітер в гаї нагинає лозу і тополю». Також, колектив виконував обов'язковий твір Миколи Лисенка «Боже великий єдиний» на площі перед митрополичим кафедральним собором Святого Юра. У листі-відгуку Микола Колеса – диригент, композитор, викладач теоретичних дисциплін у Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка – відзначив, що: «Хор з Острова виказав справді високу яву хорового мистецтва. Дуже гармонійно отримано тут чисто об'єктивні дані, як високу музично-співацьку культуру хористів, прегарні, сонорні

голоси з точним та пронизним опанування музичного твору під технічним оглядом, а саме під оглядом інтонації, ритміки, дикції та загального заспівання. Тому то у виступі хор осягнув на конкурсі дуже високий рівень, особливо у пісні «Вітер в гаю нагинає». Він вдумливою, справді глибоко музикальною інтерпретацією твору полонив уми чисельно зібраної аудиторії. Диригент твору п. Антків зробив би добре, якщо б старався ще більше поглибити своє, вже зрештою, не мале, диригентське знання – палочка в диригуванні хором, до того ж чисельно невеликим, непотрібна. Сам хор здавалося б чисельно побільшити, а що найважливіше – цілому колективові слід далі сильно працювати в тому ж напрямі» [1, с. 33]. Цим виступом Богдан Антків утвердився як віртуозний диригент, а хор дедалі частіше брав участь у заходах в Тернополі: у кафедральному соборі Успіння Пресвятої Богородиці на свято храму, у концертах та інших святкових подіях. Перше публічне визнання стало для Богдана Антківа своєрідним містком-переходом від аматорства до професіоналізму.

У 1943 році Богдан Антків створив у Острові аматорський духовий оркестр. Завдяки наполегливості та праці Богдана Михайловича учасники зуміли навчитися нотної грамоти, опанувати мідні духові інструменти та успішно відігравати концертну програму. Репертуар колективу збільшувався, що давало змогу виступати на різних культурних заходах, та навіть у церкві під час Різдвяних та Великодніх свят. Віртуозна майстерність, злагоджений ансамбль та відмінний смак у виборі творів – це ті якості хору, за які любили їх глядачі не лише у селі Острів, а й у Тернополі.

У 1944 році Богдана Антківа, як провідного музиканта та організатора музичного життя Галичини, запросили у новостворений у місті Тернопіль музично-драматичний театр на посаду хормейстера. «Микола Антонович Комаровський сказав мені, що обласний комітет партії назначив його директором і доручив негайно відновити роботу Тернопільського обласного театру. <...> Микола Антонович знав мене зі сцени драмгуртка мого родинного села Острів, а також хорової капели Тернопільської обласної філармонії. Запросивши до роботи в театрі, він доручив мені організувати хор. П. Й. Ямному було доручено зібрати оркестр із тернопільських музикантів. Незабаром закипіла робота над створенням концертної програми» [4, с. 122] – писав Богдан Антків у

своїх спогадах. У зв'язку із браком акторів у театрі Богдана Антківа було переведено на посаду артиста драми. За період роботи у Чортківському міському театрі імені І.Франка було поставлено чимало вистав, у яких Богдан Антків успішно утвердився як професійний хормейстер, диригент, дебютував як актор. Ще одним новим захопленням, яке переросло у професійну роботу – було музичне оформлення вистав. Так, на початку 1948 року вийшли дві вистави – «Платон Кречет» О. Корнійчука режисер О.Григораш та «Російське питання» К. Симонова режисер О.Григораш, в яких музичне оформлення створював Богдан Антків.

Навесні 1948 р. Постанова Ради Міністрів УРСР від 16 березня 1948 року № 370 «Про скорочення державної дотації театрам і заходи по поліпшенню їх фінансової діяльності». Відповідно до постанови театри перейшли на самостійне фінансування, що призвело в подальшому до звільнення працівників, ліквідації Чортківського театру ім. І.Франка та об'єднання з Тернопільським театром ім. Т. Г. Шевченка. Так Богдан Антків перейшов працювати у новий театр на раніше затвержені посади.

За плідну та віддану мистецьку працю у Тернопільському музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка (1948-1963 рр.) Богдан Антків досяг чималих висот у кар'єрному зрості. У творчому репертуарі Богдана Михайловича зіграно десятки головних та другорядних ролей. Богдану Антківу одному із перших у театрі в 1952 р. присвоїли почесне звання заслуженого артиста УРСР.

Слід відмітити, що за час роботи у Тернопільському театрі Богдан Михайлович не полишав займатися музикою. Композиторські здібності допомагали Богдану Антківу у створенні музичного оформлення до вистав: розбирав та вивчав партії, робив оркестровку, розписував партитуру, писав музику до тієї чи іншої вистави, ставав за диригентський пульт. «Втеча» Д. Щеглова, режисер О. Ріпко (1949), «Ой, не ходи Грицю...» М. Старицького, режисер О. Свічкаренко (1950), «Фініст – ясний сокіл» М. Шесталова, режисер О.Свічкаренко (1950), «Люди доброї волі» Г. Мдівані, режисер О. Ріпко (1950), «Весняний потік» З. Прокопенка, режисер О. Свічкаренко (1950), «Директор» С. Альошина, режисер О. Ріпко (1951), «Комсомольська лінія» Є. Кравченко, режисер Г. Квітко та Г. Авраменко (1951), «Честь сім'ї» Г. Мухтарова, режисер К. Карпатський (1952), «Людина з рушницею»

М. Погодіна, режисер О. Ріпко (1952), «Зоряні ночі» В. Вакуленка, режисер О. Ріпко (1955), «Наливайко» В. Грипича та В. Серпкова за І. Ле, режисер В. Грипич (1958), «Розлука» Б. Антківа та І. Цюпи, режисер В. Грипич – вистави, до яких музичне оформлення створив Богдан Антків. Режисери довіряли йому, адже він завжди вдало підбирав твір, який підкреслював сценічну дію та характери героїв, поглиблював драматургію.

Робота з трупою в театрі неабияк захоплювала музиканта, тому Богдан Антків вирішив здобути професійну освіту. У 1959 році Богдан Михайлович вступив на диригентський факультет Львівської державної консерваторії ім. Миколи Лисенка (заочна форма навчання) у клас Юрія Луціва. Після п'яти років навчання та отримання диплому завершилася кар'єра Богдана Михайловича як аматора, а розпочалася нова сторінка творчого шляху – професіонала. У Тернопільському державному обласному архіві зберігається рецензія Богдана Антківа на дипломний реферат «Кантата для мішаного хору солістів та симфонічного оркестру «Заповіт» С. Людкевича на слова Т.Шевченка», датована 21 березням 1969 року. Рецензент Микола Колеса дає ґрунтовну та вичерпну рецензію Богдану Антківу, стосовно його роботи: «Докладному музичному і виконавському аналізу присвячений четвертий розділ дипломного реферату т. Анткова «Кантата Станіслава Людкевича «Заповіт». Відповідно до змісту і самої музичної структури т. Антків розподіляє «Заповіт» Людкевича на сім окремих розділів, які по черзі детально обговорює. Він дає на загал вірну характеристику кожному з тих розділів-епізодів, вірно визначаючи стиль кожного з них / гомофонія, поліфонія /, звертаючи увагу на кульмінації, інтонаційні і ритмічні труднощі, та всякі інші проблеми, які стоять перед хором під час розучування і виконання такого великого полотна, яким є «Заповіт» С. Людкевича. Не випускає з поля зору дипломант і оркестрової партії, яка в Заповіті відіграє дуже важливу роль коментатора і ілюстратора. Дуже важливими і цінними є завваження і вказівки т. Анткова, які відносяться до суто виконавських, диригентських проблем. <...> Позатим робота є цікава не тільки завдяки логіці побудови, правильним твердженням і спостереженням, але головню завдяки тим суто професійним виконавським вказівкам, даним дипломантом, як уже було сказано, на основі теоретичних знань, здобутих ним на протязі навчання в

консерваторії, як теж у висліді його довголітньої диригентської практики. Тому ми вважаємо, що дипломний реферат тов. Анткова слід оцінити позитивно» [6, с. 1, 3].

У 1963 році Богдан Антків разом із сім'єю переїхав жити у Львів, та влаштувався на посаду актора у Львівський національний академічний драматичний театр ім. М. Заньковецької. Також, Богдана Антківа як дипломованого фахівця у галузі музичного мистецтва запросили керувати хоровою групою молодіжного ансамблю пісні й танцю «Черемош», який діяв при Львівському державному університеті ім. Івана Франка (1963-1966). Богдан Михайлович невтомно працював із колективом: робив інструментування народного мелосу для оркестру, розширював репертуар українських народних пісень, проводив репетиції. Ансамбль «Черемош» активно виступав на концертах та інших мистецьких заходах, гастролював Східною Україною. Патріотизм та любов до рідної землі Богдана Антківа яскраво відображалися у піснях колективу: в репертуарі були виключно україномовні твори із Гуцульщини, Бойківщини, Полісся, Буковини, говорили виключно українською мовою, пропагуючи національно-патріотичний дух. Так, у 1966 році хорову групу ансамблю «Черемош» очолив студент Львівської консерваторії імені М. Лисенка Богдан Богданович Антків – син Богдана Михайловича. Саме завдяки родині Антківих ансамбль зміг досягти вершин, про які тільки могли мріяти диригенти.

У Львівському академічному драматичному театрі ім. М. Заньковецької (1963-1998) театральном-музичний доробок також заслуговує неабиякої уваги. За період роботи в театрі Антківу вдалося стати провідним актором львівського театру, який мав свого глядача. Разом із режисерами Богдан Михайлович продовжував працювати над виставами: писав власну музику, підбирав народні пісні чи класичні твори, які використовували у виставах.

Аранжування народних пісень для різних типів і видів хорів займало вагоме місце у діяльності Богдана Антківа. Богдан Михайлович опрацьовував щедрівки, колядки, гаївки, козацькі та стрілецькі пісні, які в його обробці звучали по новому, хвилювали та бентежили душу слухачів. У доробку композиторської творчості Богдана Антківа є два романси «Жалю мій, жалю» та «Ой ти, дівчино з горіха зерня» на слова Івана Франка. Хорова композиція «Лічу в неволі дні і ночі»

на слова Тараса Шевченка користується найбільшою популярністю серед інших хорових творів. Її неодноразово брали у репертуар керівники колективів. Найбільше полюбилася слухачам пісня «Романе, Романе» на слова Миколи Петренка.

Наукова новизна. В українському музикознавстві вперше дається комплексна оцінка музичної діяльності Богдана Антківа в контексті професіоналізації українського музичного Галичини другої половини ХХ ст., окреслюється значення його творчості в системі української національної музичної культури.

Висновки. Богдан Антків – діяч музичного мистецтва: хормейстер, диригент хору та духового оркестру, організатор та керівник аматорських колективів, аранжувальник та композитор, музикант який переходить грані аматорства та досягає успіху та визнання у професійному музичному мистецтві. Його вклад є великим надбанням Тернопільщини, Львівщини, що дає змогу комплексно оцінити історію музичного мистецтва Галичини, висвітлити його значення в історії українського мистецтва.

Література

1. Альманах першого краєвого конкурсу хорів у Галичині у сторіччя народин Миколи Лисенка. Львів: Український центральний комітет. Відділ культурної праці, 1943, 33 с.
2. Богдан Антків – лицар галицької сцени / за ред. Б. Козака. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 184 с.
3. Бойчук О. М. Внесок диригентів родини Антківих у розвиток хорового мистецтва Тернопільщини: кінець ХІХ – ХХ століття. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук.журнал. 2014 . №3. С. 150–155.
4. Ванюга Л. Творчість Богдана Антківа в контексті становлення професійного театального мистецтва на Тернопільщині (1944–1963 рр.). Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого: збірник наукових праць. Київ, 2016. Вип. 19. С. 24–29.
5. Козловець М. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2009. С. 94.
6. Колесса М. Рецензія на дипломний реферат Б.Антківа «Кантата для мішаного хору, солістів та симфонічного оркестру «Заповіт» С. Людкевича на слова Т. Шевченка. Машинопис // Державний архів Тернопільської області. Ф. Р-3442. Оп. 1. Спр. 183. 3 арк.
7. Корнієнко О. З. Тернопільський театр імені Т. Г. Шевченка. Київ: Мистецтво, 1980. 102 с.

8. Лисий В. Тернопільська філія «Прогресу». Шляхами золотого Поділля: регіональний збірник Тернопільщини. Т. II. Філадельфія, ПА. 1970. 281 с.

9. Мірчук П. Нарис історії ОУН. Том 1: 1920-1939. Мюнхен-Лондон-Нью-Йорк: Українське видавництво. 1968. С. 473.

10. Смоляк О. Музичні традиції родини Антківих (с. Острів Тернопільського району Тернопільської області): [монографія]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. 124 с.

References

1. Almanac of the first regional choir festival in Galicia on the birth centenary of Mykola Lysenko. (1943). Lviv: Ukrainian Central Committee, Department of cultural work [in Ukrainian].

2. Kozak, B. (Eds.). (2015). Bohdan Antkiv – a knight of the Galician stage. Lviv. Publishing Centre of Ivan Franko National University of Lviv [in Ukrainian].

3. Boychuk, O. M. (2014). Contribution of Antkiv family conductors to the development of choral art in Ternopil region: late XIX-XX centuries. *Bulletin of the National Academy of Culture and Arts Management*, 3, 150-155 [in Ukrainian].

4. Vaniuha, L. (2016). Bohdan Antkiv's creative work in the context of formation of the professional theatrical art in Ternopil region (1944–1963). *Bulletin of the I. K. Karpenko-Kary Kyiv*

National University of Theatre, Cinema and Television, 19, 24–29 [in Ukrainian].

5. Kozlovets, M. (2009). Phenomenon of national identity: challenges of globalization: monograph. Zhytomir: ZHDU Publishing House imeni I. Franka [in Ukrainian].

6. Kolessa M. Review of the diploma essay by B. Antkiv "Cantata for mixed choir, soloists and symphony orchestra "Testament" by S. Lyudkevych on words by T. Shevchenko. Typewriting. Fund R-3442 Inventory 1 File 183. State Archives of Ternopil region, Ternopil [in Ukrainian].

7. Korniienko, O. Z. (1980). T. Shevchenko Ternopil theatre, Kyiv: Mysterstvo [in Ukrainian].

8. Lysyi, V. (1970). Ternopil office of "Prosvita". *Ways of golden Podillia*, II [in Ukrainian].

9. Mirchuk, P. (1968). Essay on the history of the OUN. Munich-London-New York. Ukrainian Publishing House, (Vol. I 1920-1939), 473 [in Ukrainian].

10. Smoliak, O. (2016). Music traditions of the Antkiv's family (village of Ostriv, Ternopil district, Ternopil region), Ternopil: Publishing House of Tarnopil V. Hnatiuk National Pedagogical University [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 06.10.2023
Отримано після доопрацювання 08.11.2023
Прийнято до друку 15.11.2023*